

Gazeta de Mallorca

CRONICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres * Costums * Tráfee e Industria * Noticias * Anuncis y Reclams * de Ciutat y la Pagesia

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

IMPRESA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-11.
Dirigiu hi sa correspondéncia y quesvuya més que s'oferesca.
Demanau hi sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
Ventatjes a n'es suscriptors.—Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.—Núm. 4.

Palma * 25 d'Abril * 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos: 1 PESSETA
Per fora Mallorca: al Estranjer: 1'50
Número corrent: 5 cèntims.—Estantis: 0'10
Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.

Literatura nostra

ENTRES que la gent de partit y cada estol polític militant se mou aquests dies y traulla, preparant es combat de demà, diada d'eleccions; diguem quatre paraules y apuntem alguns fets qu'interessen a n'es nostre petit mon literari, no tan actiu, ramerol ni bellugadís; pero que axí metex trebaya qualque poc, y dóna sovint senyals de vida.

Es succés principal avuy per vuy, y de més ressonancia dins sa nostra crònica literaria, es estat sa publicació de ses noves poesies d'En Miquel Costa y Llobera, amb aquell tomet de *Tradicions y Fantasies*, de que es nostros lectors ténen per endavant noticia y mostra.

A lo que ja'n diguerem, resta ara afegirhi sa favorabilissima rebuda qu'han dispensada (com era d'esperà) a n'es novell libre d'En Costa, tant es principals periódics y revistes de Barcelona, com altres de per tot Catalunya; qu'es particularment allà on primé havien de merexe atenció y tení lectors més competents aquexes inspirades y esquisides poesies.

Y no es de per dins Catalunya solament, d'on li son arribades enhorabones a n'es nostre poeta pollensí. També de d'allà els Pirinèus li han tramesos expressius mots de simpatia y d'alabansa: un particularment que val per molts, vengut d'aquell patriarca y capitòst de sa moderna escola poética de Provensa, d'En Frederic Mistral, qu'ha honorat En Costa amb un present delicadíssim, d'aquells que's puguen rebre amb més íntima satisfacció y estojarse en lloc preferent, com a penyora de coral afecte. (1)

Encara auguraríem que no ha d'essé aquesta sa derrera mostra de bon aculliment que merexerá un libre tan estimable y alt de preu, que vé a enriquí sa nostra literatura renascuda, amb una joya més, d'aquelles que romanen y es vent no les s'en dú, com a ses fuyes seques en vení s'hivernada.

Una nota frequent y fácil d'observà, per lo que sovinetja, dins sa actual crítica literaria catalana, es sa significació distintiva que tothom atribueix acordecment a ses obres d'es bons poetes y prosistes mallorquins, dins es general renaxement de sa literatura regional catalana.

Aquexa nota, que no vé ja d'avuy ni d'ahí, sino que arranxa y pervé de més enrera, consistex en senyalar a ses més triades obres de sa que anomenen *escola mallorquina* un segell especial de

(1) Acusantli rebuda d'es volum de "Tradicions y Fantasies" s'immortal cantor de Mireio li ha enviat a n'En Costa un bell retrato seu, avalorat amb una dedicatoria autògrafa que diu: "Mi compliment au gent e pur felibre de Maiorca, egregi successour dou grand troubaire de L'ATLANTIDO, cantaire populari di tradicioun de soun isclo. E Dieu lou tengue longo-mai en cansous e sant!"

pulcritut y delicadesa, de distinció y bon gust, al metex temps que de netedat y bona saba de llenguatge, que fa conxedores aquelles obres, dins es conjunt cada dia més abundós de sa producció literaria de Catalunya.

Han repetit sovint aquesta afirmació plomes autorisades; y han cregut qu'era cosa de recomenar a n'el jovent catalá qui's mostra delitós de conrà ses lletres propies, que hi prengué exemple y s'hi mirás com a dins un miray llambretjant y net, dins aquesta sana costum y tradició artística, que serva y mantén fins al present *s'escola mallorquina*.

De sa realitat de semblant fet seria fácil retrèuren repetides proves. No fa gayre temps qu'una de ses millors revistes catalanes (2) publicant un article necrològic des nostre D. Jeroni Rosselló, escrivia textualment:

"No'ns hem d'amagar de dir, perque fóra negar l'evidencia, que'ls poetes mallorquins donaren als nostros certámens florals un segell de cultura y distinció que assegurá indubtablement la séua vida. Els noms den Rosselló, dels Aguiló, dels Forteza, y més tart den Costa y Llobera, den Picó y altres, son veritables estrelles de la nostra literatura triumfant..."

"Els poetes mallorquins venian als certámens del Gay Saber menys contaminats que'ls catalans de l'influencia castellana; portavan la pureza y virginitat del llenguatge; y encara més qu'aixó, portavan un segell de correcció y de bon gust, que dava a llurs composicions un atractiu poderosíssim. Nosaltres no tenim cap poeta d'aquella generació, que pugua compararshi."

Ara, llegint y repassant publicacions que de Catalunya mos arriben, trobam un'altra afirmació parescuda, pero encara molt més recent, —fresca de l'hora —estampada dins sa revista qu'ha publicat aquest novell volum de poesies den Costa. (3) Comentant uns escrits den Gabriel Alomar, el califica n'Eugení Ors de «escriptor cultíssim, ab aristocrática y refinada cultura» y afirma que

"...l'exemple literari de l'Alomar, y en general de tota la que hi ha dret a anomenar *escola mallorquina*, ens es d'utilitat altíssima; car aquesta escola, ab l'instint de delicadesa, qu'algun cop arriba a semblar femení, característic en l'ànima mallorquina, aporta al nostre Art d'avuy un ideal de dignificació de forma, y fins una nova plasmació de la llengua catalana, que esdevé, en mans dels grans escriptors de l'Illa, instrument noble, flexible, ric en fonètica, en lèxic, en sintaxi, adequat al matís y a la mitja tinta, musical, alat, y ab aytal avens de refinament que, algun cop, en les poesies de l'Oliver, per exemple, m'apar ressentir els sons d'alta armonia de la moderna lirica francesa..."

Y encara diu més: diu que «en aquest ideal aristocràtic, en la Llengua y en l'Art, que deuríem també portar a les costums, cal cercar avuy remey contra la invasió de la grolleria... contra l'Art de *sufragi universal* qu'ha anat pervertint el gust...» y que «en front d'aques-

tes onades plebeyes, devem cercar exemple en la nova literatura mallorquina.»

No hem retrètes y copiades al vol aquexes cites, entre moltes d'altres consemblants qu'encara hi podríem afegí, per egoista esplay de vana gloria, ni tampoc (¡Deu mos n'alliber!) per petulant y fada ostentació de *chauvinisme*.

Pensam y creym—falsa modestia apart —que lo que diu y repetex la crítica de fora, sobre sa més triada producció literaria actual de Mallorca, es una afirmació fundada y real, no deguda del tot a pura benevolencia y cortesia. Y si u retreym y consignam aquí, no es tant per vanitosa pruitja d'engreiment, com per fé ressaltá sa obligació que axó imposa a ses plomes mallorquines d'avuy en dia, de servà y mantení netament y gelosa aquesta bona tradició d'escola.

¿L'haurá mantenguda y refermada aquest libre den Costa, ara novament trèt a llum?—La gent entesa diu que sí. Y per part nostra, som també de parer que, en aquest present cas, la gent entesa no l'èrra ni s'engana.—M. O.

DE FORA-MALLORCA

Ses ordes relligioses a Fransa.—Exèrcit formidable.—Miracles y pocs doblés.—Flòs.—Un drama den Rusiñol.

A Fransa encara dura—y lo que durará —sa tasca que s'ha imposada es Govern d'esvahí ses ordes relligioses, amb grans protestes (com es molt natural) des catòlics francesos. Aquests no tant sols fan tot quant poden y saben per evità o destorbá s'espulsió des frares, sino que malavetjen a sustituirlos fins allà on sia posible.

Sobre tot, lo que's procura conservá es s'ensenyansa relligiosa que's donava, a ses escoles de frares.

Una partida de senyores de sa noblesa francesa se son posades en cap des colègis catòlics. Entre altres, sa marquesa de Juigné, que té es títol de mestre superior, ha ubèrt un colègi, a on hi figuren com a professores una partida de comteses, marqueses y altres dames de s'aristocracia, que's conex que no ténen gens d'*estufera*, o la ténen molt ben entesa.

Ara fa tres quarts de sigle, que's tanca ren també a Fransa ses escoles retgides per congregacions relligioses; y es comte de Montalembert, escriptor eminent y home ilustradíssim, obrí per conte séu un col·legi de nins, a on s'hi donava ensenyansa cristiana.

L'acusaren d'havé desobeit sa lley; y quant comparegué davant es tribunal y comensá s'interrogatori de costum, demanantli es séu nom, llinatges y professió, va doná aquella hermosa resposta:

—Carles, comte de Montalembert, Par de Fransa y mestre d'escola.

Resposta que fou seguida d'un discurs hermosíssim sobre sa llibertat de s'ensenyansa.

Es sortit de Tànger, per anà a defensá Arcila, ciutat atacada p'es moretons insurrectes, un exèrcit de *cent soldats* del Sultán, manats per un *bajá*.

¡Poreu pensá quina pò li haurá agafada a s'exèrcit inimic! Se deu morí de riayes. En no essé que sia un exèrcit sitiadó de cinquanta *quintos*...

Tenc molta d'ansia que es pobre Sultán s'en duga una mala encalsada.

D'ensá que corre sa veu entre es moros de que *El Roghi* fa miracles, té el Sultán en contra séua una forsa inmensa: es fanatisme.

Per altra part, li comensa a faltá a ell sa forsa principal: ha acabat es doblés; y ja u deya el gran Filipo:—"En acabá es pinyons un qui fa guerra, ¡bona nit pastora!"

A Gand, ciutat alemana, hey ha cad'any una festa de flòs que se perllonga molts de dies, durant es quals aumenta fins a quedá doblat es número d'habitants de sa població; tants y tants son es forastés que hi van a veurela de prop.

A sa exposició celebrada enguany, calculen que hi ha flòs per devés vint milions de francs. Totes elles surten d'ets horts de Gand, que té més de quatrecentes establiments d'horticultura, sense contá es jardins particulás.

Es cultiu de flòs es sa riquesa principal de tot aquell país. Si axó se conseguex a una població alemana, lluytant contra es clima, ¡que no podríem fé noltros, habitants d'una terra privilegiada per sa floricultura?

Pero ca! Aquí, en trobá un calápot, ja es perseguít y mort, ell qui es es principal amic d'es jardiné alemany.

Aquí no volem tení galines dins es jardins; elles que se menjen tots quants de cucs tröben.

Aquí ses flòs més garrides les triam per durlen en es trau, quant allà les trien per entremesclá castes y multiplicá especies.

Aquí no volem més plantes sino aquelles que les basta un tassonet d'aigo cada dia, per créxe y florí. En tractarse d'una planta que no puga está en es metex lloc de dia que en sa nit, ja trobam qu'es una cosa delicadíssima, y no tenim idea de sa feynada que s'hi val, per conservá una d'aquestes flòs meravelloses, que llavó valen centenars o mils de pessetes.

Amb una paraula: som meridionals, y amb axó está dit tot.

En es *Teatre Catalá* (Romea) de Barcelona, han estrenat no fa molts de dies, aquell drama den Rusiñol, titulat *L'Héro*, que va compondre a Sólter y que mos va llegí un vespre en es salonet *Beethoven*.

Es drama agradá molt, y n'hi hagué per llarc de mansalletes y alsades de teló y surtides de s'autor demunt ses taules.

Pero com que en es drama hi ha cingla-

(2) *La Veü de Montserrat*: Setembre de 1902.
(3) Núm. de *Catalunya* d'aquest mes d'Abril.

des fortes contra es militarisme esburbat, *matón*, patrioterando y que pretén calci-garho tot amb quatre crits saragaters de *¡viva España!*... parex qu'alguns elements, creguentse confreres aludits, tractären de prende candela; s'Autoridat se va fé pò,... y per allò de que val més sa qui guarda, varen suspendre ses representacions de *L'Héroe*.

A n'En Rusiñol no li degué vení de nou. Aquí a Mallorca, quant mos hagué llegit es drama, li senyalárem es perill, y ja'l se veyá vení.

Lo'ndemá, aplegá es trastets y s'en aná cap a París, a exposá quadros d'aquells que per aquí pintava.

Bona anada y bona tornada. Y tot li sia enhorabona.

Tradicions populars mallorquines

Es Puig de sa Font (1)

¿Sou estats may a Son Servera?

Just devora s'hi alsa un puig molt verdós.

Si hi pujau de sa part des poble, a mitjan lloch trobau una font qui dona una aygo molt bona, y un temps, que no hi havia cisternes, casi tot Son Servera en bevia.

¿Sabeu d'on ve tal font?

Es véys contaven que aquell puig tot era buyt, y que's moros hey feren una gran sinia, y tengueren s'acudit de posarhi rod-dam, rest, cadufos y tot de pedra viva.

Un cavall vert, roda díe y nit, a n'aquesta sinia, y trèu s'aygo, que per una canaleta surt a defora.

Si vos acostau a s'uy de sa font, s'hi senten degotissos caure.

Es s'aygo qui ratja des cadufos.

Es díe que's cavall vert se cans de rodar, ¡bona nit font! es serverins s'haurán de pegar un cop a la barra.

Els aglans, ses carabasses y Sent Pere (2)

Quant el Bon Jesús y Sent Pere anaven pel mon, una vegada passaren per devora un hort aont hi havia una parada molt llarga de carabasses amb un esplet de carabasses disforjes. N'hi havia qualcuna com un covó, sense ponderar gens. Llavò passaren per dins un auzinar, y ses auzines duyen penjat un esplet d'aglans que no eren tot bërbes.

A Sent Pere li vengué una idea, y no pogué estar que no la vessás.

—Mon Mestre, digué ell, ¿ses auzines tan reforsades y tan grosses, amb tant de socam com Deu ha vist y amb sos aglans tan menuts, y ses carabasses tan ellenguides y tan flonjes, amb sa gran fruitota séva, que fa tant d'emalum y pésa més qu'elles? ¿Y no aniria millor que ses auzines fessen ses carabasses, qui son tan fexugues, y ses carabasses els aglans, qui son tan falaguers?

—¿Vol dir trobes qu'axí aniria millor? contestá'l Bon Jesús.

—¡No hi havia d'anar, mon Mestre!... ¡Y d'un bon tròs!

—No res ídò, diu el Bon Jesús, ¡que sia axí com tu trobes!

Al acte ses carabasses d'aquell hort tornaren aglans y tots els aglans d'aquelles auzines tornaren carabasses, y vos assegur qu'era feresta sa vista que feyen.

Sent Pere, no vos dich res, va romandre amb sa boca badada, mirant tan grandíós carabassam.

—¡Sí qui n'hi ha a voler, mon Mestre! deya ell fent espants.

Però'l Bon Jesús, daxo-daxo, se'n anava de dellá sense perdre cap passa, y vos assegur que n'hi prenía de ventatje a Sent Pere.

Sent Pere se'n tem, y trompitxa per agafarlo.

Justament passá per devall una auzina que comensava a tenir ses carabasses mardures. N'hi hagué una que ho era de tot, y digué:

—¡Per avall s'ha dit!

Se desfica des capoll, y *pata-plam!* cau demunt es cap de Sent Pere, que just llavò passava per devall.

—¡¡Ay!!! digué el pobret, y totduna se pensava si seria s'auzina que li fos caiguda demunt.

Era sa carabassa disforja, que amb un poc més li engruna es cap: li va fer un parey de braverols y perdre'l mon de vista tot d'una.

—¡Ay! deya ell, ¡ay dich!

Y el Bon Jesús, fent' es desintés se gira, y diu:

—Y ara? qu'es axò? ¿que hi ha hagut res de nou?

—¡Maldement no hi hagués hagut tant! diu Sent Pere. Una carabassa que m'es cayguda demunt es cap... ¡ja no ha tengut altre lloch a on caure!

—¿Encara trobes, li demaná'l Bon Jesús, que va millor que ses auzines fassen carabasses y ses carabasses aglans?

Sent Pere, tot empegueit, acalá es cap, y digué:

—Me pens qu'anaria millor axí com estava primer, axí com ho havieu posat Vos.

—Ydò una altra vegada, no has de fer tant de sabut, digué'l Bon Jesús, ni corrrer gir a la babelana lo qu'está fet.

Y totes ses carabasses penjades en aquelles auzines tornaren aglans y els aglans de s'hort carabasses, y ses coses romangueren tal com el Bon Jesús les havia posades primer, que per voltes que hi doneu es axí com porien estar millor.

Antoni Me ALCOVER Pre.

Ses còves de Canet

Per aprofitá sa bella diada y ses poques feynes que teníem, sa segona festa de Pasco, una colla de ciutadans mos preguntárem:

—¿Cap a on li pegariem avuy, per fé una exida?

—¿Que mos n'anam a veure ses còves de Canet, trobades no fa gayre temps, y a on diuen que hi ha hermosos degotissos?

—Ben pensat: anemhi.

Y dit y fet: ja som partits cap a sa possessió de Canet, de ca'n Torrella.

Allá hi trobárem l'amo'n Gori, persona molt amentent y amable, y En Francisco, intel·ligent jardiné de la casa.

—Bonés tardes, l'amo'n Gori: bones tardes, jardiné. ¿Que mos faríeu favor de dexarvos veure ses còves?

—¿Y per que no? Ara metex. Passau envant.

Y vatmos t'aquí armats de llentèrnes de gas *acetileno*, y ¡per endins!

Vos obrin una barrera de ferro, y penetrau per una llarga mina que va enfonyant-se devall terra, fins que a peu plá arribau a una primera estancia o cova, a on ja comensau a admirá un sensí de degotissos y pilars grandiosos que vos rodetjen de per tot. Un fil de llum, un ratjolí de sol, penetra encara fins allá, per un forat molt alt, que va essé s'endret per on afináren y trobáren aquelles còves.

Com més endins vos feys, pujant y devallant, no vos aturau ni un moment de veure nous y admirables trabays de sa naturalesa, comensats y seguits constantment, amb lentitut infatigable, ¡qui sap de quants de sigles!

A lo milló vos trobau dins un immens covat, qu'ofereix tot s'aspecte d'un grandíós mantell de degotissos. Ningú es capás de mirarlo, sense que li surten de sa boca exclamacions de admiració y sorpresa.

Més avall, es terreny que trapitjau se va fent més esquèrp y accidentat, fins a n'es punt de que no vos dexa tení seguit sa vista al ayre, sino qu'heu de vetlá per on posau es peu, y tení esment a no pegá travelada que vos poría llevá ses ganés y es delit de lo que resta a veure.

Bé han fet de posarhi allá un passamá, per aferrarshi fort y allunyá es perill d'una cayguda o redolada.

A cada passa trobau noves maravelles que vos dexen embadalits. A's cap de bona

estona, arribau a sa vorera d'una avenc, poc explorat encara, y que ningú sap ni ha pogut midá quina fondaria té. Cap lletraferit que guayt a dins aquell avenc, dexará de recordá l'infèrn del Dante.

Torceu llavò a má esquerra, y entrau dins un'altra coveta més petita, reblida de menuts degotissos, que formen com una cova de Betlem. Sa claró de ses llentèrnes reflectintse dins aquell entrunyellat de caramells, ofereix un agradable y may vist espectacle.

Vénen després, una més endins que s'altra, noves fondaries plenes de belleses difícils de descriure. No hi basten paraules per doná idea y conte de tot allò: s'es menesté anarho a veure.

De cop vos trobau dins un'altra imponent y grandiosa sala, a on ja no hi arriben veus ni renous del mon, ni un fil de llum de día. Allá s'aire s'hi estanca; vos sentiú s'alená fatigós, y sense qu'hajeu fet cap gran esforç ni estray, comensau a suá tanta gota.

Seguiu encara més endins; pero es trispol que trapitjau se va fent tan gratallós y mal d'aná, que casi tots es visitants, en no essé des més agosarats y forts de cama, en arribá allá diuen:

—¡ja basta fins aquí! jo no m'arrisc a passá envant: val més girá en coua y torná arrea; m'en aflux de lo que resta a veure.

Sa sortida, la podeu contá com si fos una nova visita. Li muda tot s'aspecte, y a cada passa vos sorprenen noves belleses que n'éreu passats per ran, y no les havíeu reparades.

Tornau essé a s'entrada, finalment. Sa claró des día vos enlluerna, y es pit se vos axampla amb aquell aire de defora, que vos du s'agradable aroma des jardins y de ses garrigues.

Molt merexedores d'essé visitades son ses còves de degotís trobades dins *Canet*. Sense tení sa grandiosidat de ses d'Artá, ni tanta anomenada com ses des *Drac* o des *Pirata*, bé pòden contarse com una meravella més, de ses moltes que embellen sa nostra *roqueta*.

Pot estarne ben satisfet de posseirles es senyó de *Canet*, Don Joachim Gual de Torrella.

Sa curta distancia que les separa de Ciutat, es un atractiu més y una facilitat per molts que s'aná lluny los destorbaria o los faría peresa.

Per aquells qui no més puguen emprende exides curtes, será una de ses més agradables aquesta de aná a veure ses còves de *Canet*.

Cap ni un des qui hi anárem, mos ne penedim; molt al contrari, feim contes de tornarhi un altre día.

A. G. ROVER

Fent gamba

(Impressió de marina)

Guaita alegre l'estelada dins la foscor de la nit:

per la mar enmirallada va la nau, seguit, seguit.

Va just ran de la vorera; dú's gánguil fermat darrera, y a proa un llum reverbera des-y-ara, esblancait.

Replega tan sols la vela colque ratxa d'embotol; rema, dexant llarga estela, el bon mariner totsol.

Y canta, mentres s'afana, una cansó, que llunyana se pert demunt la mar plana, de la barqueta breçol.

Los penyals de la ribera semblen dormits vells-marins, ab la coua a la vorera y'l cap rodó mar endins.

Ja surt la lluna callada, y encara poch enlairada n'es com a llantia penjada y gornida de rubins.

De llum clara, dins les ones, forma una retxa brillant; la del llum que brilla a estones dins la barca, no ho es tant.

Y l'estelada garrida poch a poch, s'es espargida, de brillar empegalda devora l'astre gegant.

Tresca, quant la nau camina, el gánguil p'el fons del mar, y junt ab gamba opalina corns y crancs sol replegar.

Y axí'l pescador espera que l'auba dematinera dins l'horitzó riolera torn altra volta a guaitar.

Tot solét en aquest'hora fiantse del vent suau, el pescador se fa enfora, qu'enfora pescar li plau.

Y al que la barqueta afina li apar la vela llatina una cenrosa gavina gaudint dins l'abisme blau.

Joseph Me TOUS y MAROTO

1903

Fuyes y Brots d'Historia mallorquina

1491.—Abril, 25.—Comensaren a edificá es convent de monjes de Santa Magdalena.

1525.—Abril, 24.—Grans alimares y festes, per essé arribada noticia de sa gran victoria que l'Emperador Carlos V havia gonyada sobre es francesos, a Italia, fentlos presa des séu rey Francesc (batalla de Pavia).

1559.—Abril, 20.—Real Privilegi concedint a Fra Antoni Castañeda y altres companys seus heremitans, llicencia per fundá un col·legi a Trinidad de Valldemossa.

1645.—Abril, 30.—Arribá es novell bisbe Fr. Thomás de Rocamora, en dues galeres napolitanes. Desembarcá a Portopí y aná a posá a Son Sigala, possessió des freres de St. Domingo. Lo'ndemá va fé sa solemne entrada dins Ciutat.

1687.—Abril, 28.—Solemne ofici de mort a la Séu, en sufragi de s'anima des Sergent Major de la Ciutat, D. Vicens Mut, enginyé real y cronista d'aquest Reyne. L'enterráren al costat de sa capella de St. Pere.

1711.—Abril, 16.—Pegá un llamp a una de ses torres de la Séu y la crivellá y esbaldregá tota, calant foc a n'es retaula de sa capella de Sant Sebastiá, patró de la ciutat. Trobaren qu'havia fet per més de dos milia lliures de mal.

1754.—Abril, 29.—De sa claveguera de devora es convent del Socós qui buidava fora murada, surti un gros drac, que caygué dins es vall. Li amollaren cans de bou; pero's pogué amagá y no l'agafáren.

1773.—Abril, 10.—Bendició de sa nova esglesia des convent des *Caputxins*.

1778.—Abril, 18.—Comensáren es carnicés de Ciutat a matá animals en es matadero nou, que s'era construít dins lo que abans s'anomenava s'*Hort des Bordell*, devora es carré den Camaró.

1788.—Abril, 19.—A un esclau moro qu'havia assenat son amo, es Dr. Martorell, li notificaren sa sentència de morí cremat de viu en viu, si no's convertia; mentres que si's feya cristiá, no més el penjarien. S'esclau s'estimá més convertirse y morí penjat, que no cremat. El batiaren dins sa presó metexa; oi missa, confessá y combregá, y llavó el s'en menaren a la forca, y el penjaren, vestit de blanc y coronat de roses.—Dia 26 siguent, en virtut de sentència de l'Audiencia, fregueren a la vergonya una dona; la passetjaren per places y carrés, mitx nuá y emplomada, encolcada demunt un ase, y acompanyada des botxi y es seus ajudants; amb un cartell a s'esquena, que deya quin delicta havia comés, qu'era molt lletx. De més a més, la condemnaren a está 10 anys reclosa.

ES PRESONERS FRANCESOS A CABRERA DE L'ANY 1809

Noranta quatre anys varen complirse ahí, dia 24, que fondetjá dins sa bahía de Palma un estol de vaxells, plens y estibats de presoners francesos, enviats per sa *Junta Suprema* de Govern, que cometé es desacert de carregarnos aquell gran fex demunt sa nostra esquena, a demés des molts y sobrats que ja hi dúyem, per causa d'aquella gloriosa guerra de l'*Independencia*, contra la Fransa napoleónica.

—Encara'm recorda com siu vés (deya fa molt de temps un jayet ciudatá) que lo'ndemá d'essé arribats, ja compareguéren a sa platja af-

(1) La'm contá na Bet Calona, de Son Servera.

(2) M'ho contá D. Miquel Ferrer y de la Cuesta, Pre. de Ciutat.

gus còssos de presoners qu'havien fet es cubè y entregada l'ànima a Deu.

Tothom a les hores suposava que aquells soldats francesos arribaven atacats d'algun mal contagiós, tants eren es qui morien; y d'aquí vengué es ferlos desembarcá a Cabrera a tots arreu, de capitá en avall.

Es majós feren corantena en es lazareto, y llavò los passaren a n'es corté nou o de Borbon, qu'estava just devora s'antiga porta des Moll.

Amb motiu de curtetjá molt s'aygo a Cabrera, tornàren a Ciutat tots ets oficials, aplegantse amb sos majós. Pero uns y altres, llevat des pocs qui romanguèren tancats dins es castell de Bellver, s'en haguèren d'aná a prendre cobro en aquella illa, fugint de s'avalot y alsament popular de día 12 de Mars de 1810, motivat per sa falsa notícia que va corre, de que es presoners francesos havien apedregats dues monjes que passaven per su-bax des corté.

Aquella féta costá la vida a un oficial francés que li deyen *Baucham* (Beauchamp) a n'a qui, segons contén, li pegá destrallada un mestre d'axa. Ses tropes mataren un granadé de *militians* y un atlot; y uns quants des poble en sortiren també nafrats, de tirs y de pedrades.

D'aquell día ensá, no va pará un moment sa nostra Junta Superió, fins a lográ de sa *Suprema* s'orde de trèure d'aquestes illes tots es presoners, de sergent en amunt; y a la fi, día 29 de Juriol des metex any, foren tots embarcats cap a Inglaterra.

Caporals y soldats rasos continuaren per dins Cabrera fins a derreres de Maig y comensament de Juny de 1814. Per allá en passaren de verdés y de madures; y si hem de creure lo que diuen es cronistes y escriptors francesos qui parlen d'aquell fét, sa fam va estrenye tant y tant, que aquells malanats arribàren a menjá herbes, rates y sargantanes, y fins y tot degollàren y varen coure a tróssos un aset magre y véy, qu'empraven per traginá aygo y llenya.

També suposen y tot que hi hagué un cas d'havé menjada carn humana, y qu'acte seguit fusellaren s'*antropófago*.... Pero com de tals horrors no'n diuen una paraula es documents oficials, podria essé qu'aquell fet no fos sino una farsa molt repugnant, perposada per qualque francés de mala sombra.

En lo que no hi cap dubte es que a Cabrera hi moriren molts de presoners, encara que no tants com diuen es qui fan pujá es morts a major suma des que hi entraren vius!

L'any 1847, com vengué s'esquadra francesa d'evolucions, es tripulants varen obrí una suscripció; y amb so producte d'aquell tant per hom, el Príncep de Joinville qui comandava s'esquadra, maná qu'alsassen dins Cabrera, en memoria d'aquells desdixats, un senzill monument qu'encara avuy allá s'está; pero que ja comensa a havé de mesté má de metje.

Com tornàren a Fransa es presoners llibèrts, espargiren per tota aquella nació ferestes notícies des sufriments y cativeri qu'havien haguts de passá. Y tan espantosos los contàren, que a n'es poc temps, era costum popular a Fransa fé pò a n'ets infants, amenassantlos que si no feyen bonda, los s'en durien a Cabrera.

CRONICA CIUTADANA

Teatro Principal

Quant dissapte passat parlava en aquest metex lloc de sa Companyia Farina, tenia molta pò de que en aquestes hores ja no fos per aquí; vist lo malament que corresponia es públic a n'ets esforços d'aqueys artistes.

Venturosament hey ha hagut una miqueta de reacció, que combinada amb altres rahons de caracte particular, ha permès comensá sa segona desena de funcions.

Durant ses deu primeres, se son estrenades varies obres, noves per nòltros, y un parey que ja conexíem; bé representades per sa companyia de la Vitaliani o de la Iggius, o bé per qualque companyia espanyola.

De ses obres conegudes no importa dir-ne res. De ses estrenades, just dos mots.

I Disonesti, de G. Rovetta, es una de ses més hermoses produccions dramàtiques qu'hem vistés may, dins es teatre modern. S'idea de s'autor vé a essé demostrá que moltes de vegades se pren en el mon per honradés nativa sa virtut sostenguda tant sols per ses circumstancies.

Es protagonista de *I Disonesti*, condemna rigurosament a un pare de familia que

per doná pá a sa dòna y es fiys, se val de doblés que un amic seu li ha entregats en depòsit, cregut de poderlosli torná quant sia s'hora; y es metex qui l'acusa de falta de honradés, com arriba un moment en qu'ha de pagá un deute d'honra, se val des doblés que sa dòna d'aquell infelís havia pogut trobá y li havia entregats per restitui en part es deute des seu homo.

Es personatjes se mouen dins un ambient de realisme sa y sugestiu. La Farina, en Mascaldi y demés actós que representaren *I Disonesti*, obtenguèren un triomf, obligantlos es públic a repetí sa funció lo'ndemá s'altre.

Il controllore dei vagoni-letto y *Nelly Rozier*, son dues obres còmiques que fan riure una estona; pero en haverne dit axò, ja está dit tot.

Altremet se pot dí de *Niobe*, comèdia molt original estrenada dijous a vespre, y que es d'una gran novedat dins es gastadíssim y cansat repertori d'obres còmiques.

S'estatua de *Niobe piangente*, se convertex en sa verdadera Niobe; donant llòc a escenes mol gracioses s'aparició d'una grega clàssica dins sa societat moderna.

Fuochi di San Giovanni es s'obra que manco germana parex de totes ses altres den Sudermann. Es bastant artificiosa y teatral, y se pot considerá com una tentativa infructuosa de s'autor, envers d'un gèneru dramàtic que no s'adapta a n'es seu caracte literari. Farém una escepció des final de s'acte tercé, d'una intensitat extraordinària y conmovent.

Cantico dei cantici es una joia de sa moderna literatura italiana, una obra delicadíssima, magistralment-versificada... pero discordant amb so gust des públic.

En quant a *Musotte*, no direm sino que mos fé pensá una vegada més en lo trist qu'es veure desvarietjá llastimosament un homo de cap clá, tudat per s'alcohol o sa morfina.

De sa companyia, deym lo metex que dissapte passat. De cada día mos agrada més.—B. O.

Dalt la Sala

Sa sessió de dijous passat ja va essé més interessant que sa de la setmana passada, que no valgué la pena es parlarne.

Despuysai tractá s'Ajuntament: Des projecte de nova Plassa de queviures. De fé adobá *En Figuera*, es rellotge de la casa. De pagá uns quants contes pendents. D'una exposició que s'eleva a n'es Govern, sobre tomá ses murades.

De comensá a urbanisá carrés y places de s'ensanche nou.

De que el P. Bayó ja ha comensat a fé tirá en terra sa fatxada de *Can Bonapart*; y no hi ha més remey que mirarsho mans plegades, perque cadascú de lo seu fa lo que vol.

De empedregá sa Ferreria. De celebrá *Fires y Festes*, s'estiu qui vé. Y de posá uns quants fanals nous.

Gazeta Relligiosa

Sants y festes de la setmana entrant

Avuy dissapte: S. Marc evangelista. Demá DIUMENGE: La Divina pastora y S. Marcellí. Dilluns: S. Anastasi papa.

Lluna nova. Dimars: S. Patrici y S. Vidal mr. Dimecres: S. Pere mártir y S. Robert abat. Dijous: Sta. Catalina de Sena. Divenres: SS. Felip y Jaume'l menor, apòstols, y S. Segismón. Dissapte: S. Atanasi bisbe y St. Ambròs. Aquesta setmana també es cossera.

Coranthores

Dies 24, 25 y 26, a ses *Caputxines*, a la Divina Pastora. Dies 26, 27 y 28, a *Sant Antoniet de sa Porta*, també a la Divina Pastora. Dies 28, 29 y 30, a *Santa Catalina de Sena*, a sa Santa titular del Convent. Dies 1, 2 y 3 de Maig, a la *Concepció*, a n'el Sant Crist del Nogué.

Funcions de quart diumenge de mes

En el *Socòs*, demati, comunió general des confreres de la Corretja; y cap vespre, s'exercici acostumat, amb processó.—A *Montisión*, comunió general des congregants *Lluisos*.—A *Sant Caetano*, hora-baxa, visita a la Mare de Deu de la Bella Amor.

Altres funcions

Día 25.—A s'oratori de *Sant Juan*, a entrada de fosca, exercici de la M. de Deu de Lourdes.—A *Sant Felip Neri*, també horabaxenc, exercici de s'infantesa del minyonet Jesús. Día 26.—A *Sta. Eularia* festa a Sant Francesc de Paula; predicará el P. Bernat Marto-

rell de Sant Felip Neri.—A *Sant Jaume*, festa al Bon Pastor, amb sermó.—Primera Comunió a totes les parroquies.

Día 30.—A *Sta. Catalina de Sena*, festa a sa Titular; predicará D. Ildefonso Rullán Pre., qui predica ja sa novena.

Corporacions y Sociadats

Ajuntament de Palma.—Convoca a oposicions per una plassa de delineant. Hey ha temps de presentarshi, fins día 30 d'aquest mes.—Es diaris han publicat es programa.

Diputació Provincial.—No s'es poguda constituir encara ni elegi President; per falta de número de diputats presents. Fará bo esperá fins passades ses eleccions.

Companyia Mallorquina d'Electricidat.—Queda constituída, mediant escriptura per devant notari, amb capitals en gran part mallorquins. En son principals accionistes es Comte d'Ayamans, D. Enric Sureda, es germans Roca, don Juan Oliver (Manéu), D. P. d'Alc. Borrás, etc.—Es capital social es de 775.000 pessetes.

Voleu rebre de franc y sense que vos cost ni una maya aquesta GAZETA DE MALLORCA?... Idó teniu un mèdi.—Girau fuya, y el trobareu a s'anunci de sa 4.ª plana. Aprofitaulo, si vos agrada y creys que vos convé.

Publicacions rebudes

FEMINISTA, monòlec den S. *Rusiñol*: estrenat en el Teatre Catalá: i quadern, amb portada dibuxada del metex autor.

FLORS ROSSELLONESES: poesies y proses de diferents autors (alguns d'ells mallorquins) recullides y publicades den *J. Delpont*, a Perpinyá.—i fasc. de 71 pág.

CAUSAS de la Perfecció de la lengua castellana en el siglo de oro de nuestra literatura, por D. Miguel Mir, de la R. Acad. Española.—Madrid, 1902.—i fasc. de 95 págs.

Revista Luliana (núm. de Mars) y *Catalunya* (id. d'Abril): a totes dues les tornam s'escomesa y es camvi.

L'Ame Française, revue sociologique et littéraire (n.º exceptionel) de Rivesaltes.

Revista Nueva (de Valladolid);—*La Desanterra* (quinzenari de Barcelona);—*Llevor* (setmanari de St. Feliu de Guixols) y *El Obrero Balear* (id. d'aquesta ciutat).—A tots ells, salut y camvi.

De la Pagesia

Binisalem, 23.—Diumenge passat se celebrá sa vetlada que la *Capella de Binisalem* havia promesa.

Fou molt lluída; més de mil persones escoltaren y feren mansballetes, aprovant ses idees que amb paraula fácil y elocuent exposá es Vicari des Coll d'en Rebassa, Mossen Antoni Lliteras; dient que ses necessidats de la pobrea estaven més ateses amb sa caridat cristiana que amb so despotisme y sensualitat des Gentils.

Vat'aquí es cartell d'orde que seguí sa *Capella* y que cantá amb acert:

Hymne de sa Capella, a quatre veus.—*Torres*. «Los Espartanos» a quatre veus.—*Denefre*. Hymne de Binisalem, a sis veus.—*Binimelis*. La festa del Sant Patró, a quatre veus.—*Id*. Hymne de Mallorca, a quatre veus.—*Fayeras*. «El adiós del Recluta» a quatre veus.—*Rillé*. Entrepol-lat amb aquestes composicions, don Nicolau Saggese llegí bé ferm, es poemat líric de Mossen Miquel Costa y Llobera, titulat *La Maina*, y es conegut poeta popular, Mestre Miquel Durán, d'Inca, recitá també dues poesies séves que foren molt aplaudides y molt més ben llegides.

—Aquells a n'a qui los faltava sa *des Brill*, ahi se poguèren aprofitá. Ara es segú qu'es sembrats y abres farán la séva.—C.

Derreries

Demanaven a una fadrina empesa, ja més prop des coranta que des trenta: —¿Quants d'anys té vosté, senyora? —¡Ay! vint y vuyt primaveres he vistés ja passá, una darrera s'altra. —¿Vint y vuyt n'ha vistés passá?... ¿Y quants d'anys fa qu'es cega?

Dos amics se cartetjen: *Billet den Pere*.—Estimat Pau: Vina anit a ca'nos tra y passarás una bona vetlada. A les nou, sa méua dona llegirá un poema qu'ha compost, sobre *El otoño del alma*. A les deu, sa méua fia cantarà es *Non è ver*. A les onze, soparém. *Resposta den Pau*.—Estimat Pere: Justament anit

tenc feines precises que'm priven es gust d'aná a ca'téua a les nou ni a les deu. Faré un esfòrs per poderhi arribá més tart, devés les onze.

EPIGRAMA

—Creume, Tonina, jjo u senti! Si te dex, no'n fasses cas: mos pares volen que'm cas amb una atlota de...cent. —Bé fan. Po't es vestit nou depressa, y vés a Marina a festetjá sa padrina, que ja'n té noranta nou. UN VÉY XARUC.

Correspondencia de Redacció

V. P.: Justament arribá tart, y no convé retrèure asuntos estantissos. Aygo passada, molí no mól. Ja será un'altra vegada.

PAU PERA: No pésa serrines. P. CALATAYUD (Sta. Maria): Casi no hi ha cap vérs que no sia coix; s'es mesté tení oreya y prende bé ses mides.

VDA. DE J. L.: Rebuda sa tarjeta, y gracias de s'ofertament. Pero sa GAZETA no fa la propaganda, per bon retorn, sino a n'es qui la hi fan a ella, admetent al manco sa suscripció.

S. B. (Felanitx): Rebutés es tres epigrames: n'a-profitarem qualcun.

VÉY XARUC: Rebut y gracias, y Deu vos conserv la devoció. Ja hi va cosa, y lo demés també hi anirá.

J. A. (Barcelona): Queda anotada sa suscripció y se li remeten els núms. publicats. Remeti lo qu'ofereix, y veurém com va.

Llibres mallorquins

Casi regalats a n'es nostros suscriptors

Una avinentesa molt singular, consemblant a una metla qui s'adressa, mos ha permès, mediant favorables combinacions, oferí un floret d'interessants llibres mallorquins a molt ventatjós preu, reduít a manco de la mitat des que abans solien tení en llibreria.

Aprofitam totduna aquella avinentesa, y desitjosos d'estendre y facilitá s'adquisició y lectura de bons llibres mallorquins, feim sa si-guent oferta:

Tots es qui se suscriguen a sa GAZETA DE MALLORCA abans d'acabá aquest mes d'Abril, podran adquirir en aquesta Administració, a un preu que may era estat tan ventatjós com ara, exemplars des llibres qui seguxen:

POESIES en mallorquí popular, per P. de Alcántara Penya.—1 tom de 495 pág. amb retrato de s'autor, fotografat . . .	1
CUENTOS MALLORQUINS, des metex autor: 1 vol. de 289 pág.	0'75
LO JOGLAR DE MALLORCA, per Jeroni Rosselló: 1 vol. de 406 pág., amb traducció castellana	2
ESCENAS BALEARES, per A. Frates: 1 volum de 331 pág., contenint ses tres noveletes <i>Los dos amores</i> , <i>Un destajo á media noche</i> y <i>Las mejorás</i> , que si bé escrites en castellá, per argument y color mallorquinetjen ferm.	0'60
GÉMINIS, noveleta del metex autor, tant ó més mallorquina que ses abans anotades: 1 tomet de 276 pág., estampat amb lletra elseviriana	0'30
OBRAS CRÍTICAS de Guillermo Forteza (tom I, únic publicat): 1 vol. com s'anterior, de 335 pág.	0'30
OBRAS DE JOVELLANOS referents a Mallorca (descripció des castell de Bellver, etc.): 1 vol. com es anteriors.	0'30
POETAS BALEARES (sigles XVI y XVII) publicats per Jeroni Rosselló: 1 vol. de 396 pág.	1
POETAS BALEARES (sigle XIX) publicats p'el metex: 1 vol. de 662 pág.	2
ALMANACS humorísticos del <i>Sarracossano</i> , publicats durant els anys 1870 a 1873: (molt escassos y cercats) cadascun.	0'25
BIBLIOTECA de Escritores Baleares; per Joaq. M.ª Bover: 2 toms en un vol. de 600 y 695 pág.	7'50
HISTORIA de la Casa Real de Mallorca y noticia de las monedas propias de esta isla: (del metex autor): 1 vol. de 363 pág. (amb lámies)	2'50
NUMISMATICA BALEAR, per Alv. Campaner: 1 vol. de 360 pág. (amb lámies).	5
ALBUM ARTÍSTICO DE MALLORCA: colección fotogràfica, publ. per Bart. Ferrá y J. Virenque: 1 vol. de 50 fotografies directes y 80 pág. de text.	30
RONDAYA DE RONDAYAS, en mallorquí, per don Tomás Aguilo y Cortés, (4.ª impressió): 1 quadernet de 32 pág.	0'10
NOTICIAS Histórico-Topográficas de la Isla de Mallorca, por J. M.ª Bover: 1 vol. de 402 pág.	0'50
EN JUANOT COLOM: discurs históric per J. M.ª Quadrado: 1 quad. de 24 pág.	0'15
RIMAS VARIAS de D. T. Aguilo: 3 vol. 8.ª	2

¿Que més voleu? ¿Hauríeu cregut may veure tal baratura de llibres, a tan ventatjós preu?...

A s'Administració de sa GAZETA DE MALLORCA los podeu adquirir, si hi sou a temps y vos hi feys assentá com a suscriptors, abans d'acabá aquest mes d'Abril.

Amb tal rebaxa, sa suscripció (1 pesseta per trimestre) vos vé a sortí de franc.

FERRO-CARRILS DE MALLORCA

Servey de trens de passatgers

De Palma a Manacor y Felanitx: a les 7'40 des matí; a les 2 y a les 6'25 des capvespre.
De Palma a Sa Pobla: 7'40 de matí; 2'30 y 6'25 de capvespre.
De Manacor a Palma: 4 y 6'30 de matí, y 5'15 de capvespre.
De Manacor a Felanitx y Sa Pobla: 6'30 de matí y 5'15 de capvespre.
De Felanitx a Palma, Manacor y Sa Pobla: 6'40 de matí; 12'15 y 5'25 de capvespre.
De Sa Pobla a Palma, Manacor y Felanitx: 6'55 de matí; 1 y 5'25 de capvespre.

CORREÛS AL INTERIOR

Surten cada dia en diligencia, per casi totes ses viles aon no hi passa es tren, devés les 2 des capvespre. Arriben a ciutat entre 7 y 8 des matí.

VAPORS-CORREÛS

Partexen de Palma

A Barcelona: dimars, dijous y divenes: a les 6 de capvespre (directes) y diumenges a les 5 id. (via d'Alcúdia).
A Valencia: dimecres a les 9 de matí.
A Alicante: dissapte a les 6 de capvespre.
A Ervissa: dilluns a les 10 de matí, dimecres a les 9 id. y dissapte a les 6 de capvespre.
A Mahó: dimars a les 6 de capvespre (directe) y dimecres a les 2 id. (via Alcúdia).

Arriben a Palma

De Barcelona: dilluns, dimecres y dissapte, a les 7 de matí (directe) y dijous a les 9 id. (via d'Alcúdia).
De Valencia: divenes a les 10 de matí.
D'Alicante: dimars a les 6 de matí.
D'Ervissa: dimars a les 6 de matí; dijous a les 2 de capvespre y divenes a les 9 de matí.
De Mahó: dilluns a les 9 de matí (via d'Alcúdia) y dimars a les 6 de matí (directe).

TRAMVIA DE PALMA A PORTO-PÍ

De sa Plassa den Coll y de la Glorieta, desde les 5 y mitja des matí fins a les 9 des vespre, surt un cotxo cada 15 minuts.
De Porto-Pi a Ciutat, de les 5 des matí fins a les 8'50 des vespre partex-n dos cotxos cada 15 minuts.
Tot es trajecte: 25 cént. Al Terreno, 15 id. A Sta. Catalina, 10 id. Entre estacions, 10 id.

SERVICI TELEGRÁFIC PROVINCIAL

Estació uberta a totes hores: sa de Palma no més.
Estacions ubertes de dia: Mahó, Ciutadella, Ervissa y Sóller.
De servici limitat (9 a 12 matí y 2 a 7 capvespre): Alcúdia, Artá, Felanitx, Inca, Manacor, Andraig, Sóller y sa d'Alaor (Menorca).
Semáforo: Bajoli (Menorca).

Perruqueria. SALÓ den LLUC ARBONA:

a s'antiga plassa de ses Copinyes (ara devey d'afeitá, fé la barba y tayá cabey, amb maquineta o tisora.—Perruques y postissos de tota casta, a gust y comodo de cada qual.
També hi trobareu pica de banys d'aigo dolça, freda, teba o calenta, si en está ja afeytats o tosos, vos voleu fé una rabetjada per tot el còs, que vos dexará nets com una plata. Cada bany, una pesseta, amb llensol pelut, per exugá.—Benhaja sa netedat, per está una persona bona y sana!

SALÓ DEN LLUC

COPINYES (Antoni Maura) n.º 14.

Primera COMUNIÓ

D'objectes per obsequiá es nins y nines qui hajen de fé sa primera Comunió, n'hi ha un gran surtit a sa tenda den Mir, Cadena de Cort, núm. 11.

Atlots aprenents: N'hem menesté dos, a s'imprenta d'aquest setmanari, que sien ben desxondits.

TARJETERS MODERNISTES.—S'en ha rebut un hermós surtit a s'imprenta den Mir.—Cadena de Cort, 11.

SENYÓS Y SENYORES

CAP altre remey trobareu més segú per matá es cuets, ni tan bo de prende y que sia tan llépol per infants, com es **XAROP VERMÍFUGO** que prepara En SUREDA Y LLITERAS.

PER curá de rèl sa tossina, per tení sempre fresca sa boca, agradable s'alé, y perque es fumadó no sien perjudicats p'es tabac, no trobareu res com emprá cada día ses **PASTILLES SUREDA.**

SENSE sentí sa més petita molestia, fa desaparexe es calls y uys de poll, dexant es peus qu'es un xalá es caminarhí, es **CALLICIDA SUREDA.**

ES per demés dirvos, perque ja u sab tota Mallorca, que ses millós medecines, es més senzills y més complicats **aparatos**, es bragués més perfeccionats y es fins instruments de Cirugia més moderns y perfets, se troben a sa

Potecaría den SUREDA Y LLITERAS

Costa den BROSSA, n.º 9

PALMA DE MALLORCA

Calçats de moda

Esmerada confecció

SABATERIA RATIER

Carré de sa Cadena de Cort, 7 y 9.

Venta de tabacs y efectes timbrats

Pis per llogá

N'hi ha un, molt espayós, en es carré des Sindicat (Capelleria) n.º 120: té un teatre amb algunes decoracions y moblatje de cadires y banes, y altres habitacions propies per posarhi taules de billar, cuyna y dormitoris.—També están per llogá uns estudis (entresuelos) dins s'entrada n.º 124 d'aquell carré: ténen estable per una bistia y lloc per carruatje.—Allá metex vos ne darán raó.

Vin blanc claret: Classe fina, selecta, a mitja pesseta es litro.—Unió, 53, (entre es Mercat y es Born)
LA VINYA

IGRAN OCASIÓ!

COM POQUES S'EN PUQUEN PRESENTAR

per qui vulga reunir

una abundosa biblioteca

5.000 VOLUMS

d'obres antigues y modernes están per vendre, a preus baratíssims, per liquidació des negoci.

22-COSTA DEN BROSSA-22

També's traspassaría tot s'establiment sencer, amb ventatjoses condicions.

OCASIÓ EXCEPCIONAL

PER QUI CERCA LLIBRES VENTURERS

22-COSTA DEN BROSSA-22

Plomes estilográfiques

Es tan patent s'utilidad d'aquestes plomes, que no hi ha per qué alabarles.

A s'imprenta de sa GAZETA DE MALLORCA—Cadena de Cort, n.º 11—n'hi ha, tantes ne vulgheu, des sistemes més práctics y acreditats.

CASA GRANDIA

Nous, 12, segon pis, 2.ª porta.—BARCELONA.

Hospedatje per Revds. Sacerdots y demés persones catòliques.—Beremar, dinar y sopar: **3 pessetes diaries.** S'hi admeten hostes permanents.—Carrer de Banys

Gazeta de Mallorca

Per ara y fins a altra orde, surtirá a llum cada dissapte.

Publica escrits literaris y de costums mallorquines, qualque glosa entremix, noticies arreu de Ciutat y de fora, y un sensfi de coses més, que per tothom puguen essé de lectura agradable y profitosa.

Redacció y Administració: A s'Imprenta y Pappereria den JUSEP MIR (su' ran de Cort) aon s'hi admeten suscripcions y anuncis.

Redactors: Com sempre: pocs y ben avenguts.

Colaboradors: Tots es qui vulguen essé, mentres serven es llum dret y procuren no vessá s'oli. Admetrem y publicarem escrits enviats, si mos agraden y venen amb firma coneguda; y la reservarem, si u preferex s'autor.

No's tornen es manuscrits rebuts.
Corresponsals paguesos: Ja'n tenim uns quants de concertats; però en voldríem més, un a cada vila, ben informat y actiu y que donás bon conte. Qui u vulga essé, qu'escriga o que s'arramb, y mos vorem ses caretés.

Anuncis: Tants ne volgheu, de grossos y petits, lo metex que reclams y entrefiletés, d'aquells que fan acudí acells a sa beguda. Industrials y venedors, si no anunciau, js'ansia per voltros! Anireu magres y quedareu amb so género mort; mentres es qui anuncien vos passarán cama, rics y grassos. Aquexa es sa lley de tot comers, avuy en día.

Suscripció: La vos oferim amb grans ventatjes. A tots quants se suscriguen dins aquest mes d'Abril, los posarem un anunci de franc y los farem rebaxa per altres més qu'en vulguen.—També, casi regalats, vos oferim bons **Llibres mallorquins**, de sana y saborosa lectura: (reparau bé s'anunci, a sa tercera plana, amb nous titols y auments, de setmana en setmana).—Altres regrexos vendrán darrera aquests, que vos farán esclamá:—Benhaja s'hora que m'hi vaig suscriure a sa GAZETA!

Suscripció regalada: ¿La hi voleu rebre de franc, a sa GAZETA, sensa que vos cost ni una maya?... Idò vet'aquí es mèdi.—Qualsevol sia qui mos duga 12 suscripcions noves, sa qui farà **tretze (dotzena de frare)** será per ell, y la rebrá franca a ca'séua; per bon retorn y amb agraiment de ses dotze que mos haurá arrambades. De més a més, el contarem com a **suscriptor honorari** y protector de sa GAZETA.

La Roqueta

FÁBRICA DE CERÁMICA ARTÍSTICA

qu'ha feta renéce sa

MAYÓLICA MALLORQUINA DE LLAMBREIGS METÁLICS

S'hi fan reproduccions de qualsevols exemplars d'algun mèrit y bellesa que se troben en aquesta illa; lo metex que objectes decoratius d'esquisit gust: columnes, jeros y tésts per flors, jardineres, bustos moderns y variades figures modernistes.

Admet encárrecs per fé anuncis de ratjoles, decoració de frontis, fatxades y habitacions, y tot lo demés que correspon a n'aquest ram.

Tenda y despatz de LA ROQUETA

Carrer de Sant Miquel, n.º 27 y 29

FÁBRICA: a Son Espanyolet

GRAN TALLER D'ESCULTURA RELIGIOSA

JUSEP QUIXAL

Villarroel, 50.—BARCELONA.

Especialitat en ip'fges de fusta per esglesies. En aquest acro'fat taller se trabaja indistintament es bronzos, es marbre, sa pedra y sa fusta, construintse estatuaria monumental, tot de bon gust artistic y en condicions molt ventatjoses. S'envien notes de preus, presupuestos y dibuxos gratis.—Ventes en gros y a la menuda.

LA CASA SOLICITA REPRESENTANTS

Impr. den J. Mir.—Cadena de Cort, 11.